

Vlaanderen
is landbouw & visserij

PROGRAMMA VOOR PLATTELANDSONTWIKKELING VLAANDEREN 2014-2022

Jaarverslag 2022

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

PROGRAMMA VOOR
PLATTELANDSONTWIKKELING
VLAANDEREN 2014-2022 –
JAARVERSLAG 2022

Colofon

Samenstelling

Departement Landbouw en Visserij

Auteurs

Lieselotte Schoeters

Verantwoordelijke uitgever

Patricia De Clercq, secretaris-generaal Departement Landbouw en Visserij

Lay-out

Vlaamse overheid

Voor meer informatie over het rapport kunt u contact opnemen met de auteur(s) van het rapport. Ons e-mailadres is als volgt samengesteld: VOORNAAM.NAAM@LV.VLAANDEREN.BE.

U vindt onze rapporten terug op: www.vlaanderen.be/PDPO

Vermenigvuldiging en/of overname van gegevens zijn toegestaan mits de bron expliciet vermeld wordt: Schoeters, L. (2023) Programma voor plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2014-2022 (PDPO III) – jaarverslag 2022, Departement Landbouw en Visserij, Brussel.

Graag vernemen we het als u naar dit rapport verwijst in een publicatie. Als u een exemplaar ervan opstuurt, nemen we het op in onze bibliotheek.

Wij doen ons best om alle informatie, webpagina's en downloadbare documenten voor iedereen maximaal toegankelijk te maken. Als u echter toch problemen ondervindt om bepaalde gegevens te raadplegen, willen wij u hier graag bij helpen. U kunt steeds contact met ons opnemen.

U kan onze privacyverklaring terugvinden op www.vlaanderen.be/landbouw/privacy.

Deze publicatie werd door het Departement Landbouw en Visserij met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie. In geen geval zal het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

INLEIDING

Dit is het achtste uitvoeringsverslag over het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III, opgemaakt conform Verordening (EU) nr 1305/2013 art 75 en Uitvoeringsverordening (EU) nr 808/2014 art 15.

In dit jaarverslag wordt in een eerste hoofdstuk een overzicht gegeven van de financiële voortgang van het programma en van de uitvoering van de maatregelen, zowel in 2022 als sinds de start van de programmaperiode. De beschrijving is gebaseerd op de data die verzameld werden conform het gemeenschappelijke monitoring- en evaluatiesysteem (Verordening (EU) nr 1305/2013 art 67).

Het PDPO III is opgebouwd rond zes prioriteiten en drie horizontale doelstellingen (klimaat, innovatie en milieu). Elke prioriteit is nog eens ingedeeld in twee of meer focusgebieden (zie bijlage). De PDPO III-maatregelen zijn geprogrammeerd onder 1 of meer van deze focusgebieden (voor het volledige programma wordt verwezen naar het PDPO III-programmadocument op [Publicaties | Departement Landbouw & Visserij \(vlaanderen.be\)](#).) De monitoring van de maatregelen moet gebeuren volgens de geprogrammeerde focusgebieden.

In de regel wordt er enkel gerapporteerd over projecten of dossiers die volledig zijn uitbetaald in het monitoringjaar (met name 2022). Bij maatregelen waarbij in schijven wordt uitbetaald, kan het dus gaan om projecten die in een eerder kalenderjaar (2021 of vroeger) zijn goedgekeurd, maar die in 2022 de laatste schijf van betaling hebben ontvangen. Daarentegen zullen projecten die in 2022 reeds zijn goedgekeurd maar nog niet volledig zijn uitbetaald, niet opgenomen zijn in de monitoringstabellen. De indicatoren worden ook cumulatief berekend.

Voor de meerjarige, areaalgebonden maatregelen (M08 bebossing onderhouds- en inkomenssteun, M10 agromilieu-klimaatmaatregelen, M11 hectarepremie biolandbouw) geldt bovenstaande regel niet. Van deze projecten worden de indicatoren jaarlijks gemonitord en ook zo weergegeven in het jaarverslag. Deze indicatoren worden niet cumulatief berekend.

Hoofdstuk 2 beschrijft het programmabeheer. In hoofdstuk 3 komt de uitvoering van het evaluatieplan aan bod. En hoofdstuk 4 geeft de activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk weer.

1 UITVOERING VAN HET PROGRAMMA

1.1 FINANCIËLE VOORTGANG

Tabel 1 geeft de totale overheidsuitgaven per maatregel per prioriteit weer. Dit zijn de PDPO III-overheidsuitgaven in de kalenderjaren 2014 tot en met 2022. In die periode werd 550,8 miljoen euro uitgegeven. Deze overheidsuitgaven omvatten zowel de Vlaamse PDPO III-middelen als de ELFPO-cofinanciering, de top-up's en de pijler 1-middelen. Top-up-steun is de aanvullende Vlaamse steun boven de door Europa bepaalde maxima per hectare. Pijler 1-middelen zijn middelen die van pijler 1 naar pijler 2 zijn overgeheveld conform artikel 14 van verordening (EU) 1307/2014.

Tabel 1 geeft ook de ELFPO-uitgaven weer in de periode 2014-2022 en vergelijkt die met de geplande ELFPO-middelen voor de gehele programmaperiode. In 2014-2022 is er 50,2% van de voorziene ELFPO-middelen uitgegeven. De ELFPO-middelen omvatten zowel de reguliere ELFPO-middelen als de overgeheveldde pijler 1-budgetten.

Verder is er aan Tabel 1 ook een kolom toegevoegd voor de uitgave van EURI-middelen. Dit zijn de ELFPO-middelen van het hersteinstrument voor de Europese Unie ter ondersteuning van het herstel in de nasleep van de COVID19-crisis conform artikel 58 bis van Verordening (EU) nr. 1305/2013. De eerste uitgaven van deze middelen vonden plaats in 2022.

Tabel 1 Totale overheidsuitgaven, ELFPO-uitgaven en EURI-uitgaven per maatregel, per focusgebied (2014-2022) (totale overheidsuitgaven = Vlaamse PDPO III-middelen + reguliere ELFPO-cofinanciering + top-up's + overgehevelde pijler 1-middelen) (ELFPO-uitgaven = reguliere ELFPO-middelen + overgehevelde pijler 1-middelen)

Maatregel code	Maatregel	Focusgebied	Totale overheids-uitgaven 2014-2021 (euro) (ELFPO + Vlaamse cofinanciering + top-up)	ELFPO-uitgaven 2014-2021 (euro)	EURI-uitgaven 2022 (euro)	Geplande ELFPO-middelen (regulier + pijler 1)	% voortgang Europese uitgaven
1.1	Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)	2A	10 448 040	5 544 016		6 990 288	79,3
		2B	13 759 036	7 904 618		10 765 754	73,4
		4	1 930 298	1 041 417		1 688 421	61,7
1.2	Demonstratieprojecten	2A	2 121 160	1 147 754		1 663 865	69,0
		4	3 307 992	1 882 288		3 793 430	49,6
		5B	619 128	332 630		754 125	44,1
2.1	Bedrijfsadvies voor jonge starters	2B	752 338	467 752		506 722	92,3
	Bedrijfsadvies voor niet-starters	4B	3 108 523	1 979 854		2 134 377	92,8
4.1	Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf	2A	179 114 090	99 042 785	69 800	143 234 501	69,1
		5B	58 777 437	32 905 651	8 837	50 147 747	65,9
		5D	40 275 814	21 789 637	29 246	48 446 410	66,4
4.1	Projectsteun voor innovaties in de landbouw	2A	7 299 070	4 371 673		6 581 068	66,4
4.2	Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten	3A	5 367 708	2 683 854		6 133 244	43,8
4.4	Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf	4	119 764	59 882		2 975 994	2,0
6.1	Overnamesteun voor jonge landbouwers	2B	31 033 226	19 126 114		32 032 219	59,7
6.3	Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven	2A	11 000	5 500		700.000	0,8
7.6	Inrichting ifv Natura 2000	4A	4 855 744	2 427 872		12 391 322	19,6
7.1-7.2-7.4-7.7	Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen	6B	7 250 029	3 625 015		5 031 600	72,0
8.1	Bebossing	5E	930 913	465 457		590 000	78,9

1.2 UITVOERING VAN DE MAATREGELEN

1.2.1 Acties inzake kennisoverdracht en voorlichting (maatregel 1)

1.2.1.1 Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)

Ter uitvoering van de jaarprogramma's werden cursussen, stages en korte vormingsactiviteiten georganiseerd, in 27 erkende opleidingscentra. In totaal werden in **2022** 3.575 opleidingen gesteund, waarvan 60,8% binnen focusgebied 2A, 22,7% binnen focusgebied 2B en 16,4% binnen prioriteit 4. Die opleidingen bereikten samen 85.693 deelnemers tijdens 10.161 opleidingsdagen. De totale overheidsuitgaven voor deze opleidingen bedroegen zo'n 3,2 miljoen euro.

In de periode **2014-2022** was 35,8% van de unieke deelnemers aan cursussen en stages een vrouw en 56,5% van alle deelnemers was jonger dan 40 jaar. Van de korte vormingsactiviteiten worden geen deelnemerslijsten bijgehouden en zijn dus ook geen unieke aantallen deelnemers beschikbaar. Naar schatting 20,6% van de deelnemers aan deze activiteiten was een vrouw.

In **2014-2022** werden 34.166 opleidingen gesteund, waarvan 69,4% binnen focusgebied 2A, 16% binnen focusgebied 2B en 16% binnen prioriteit 4. Die opleidingen bereikten samen 823.236 deelnemers tijdens 551.635 opleidingsdagen.

Naar aanleiding van de **coronacrisis** is het ook mogelijk om steun te geven aan online live opleidingen. Ook in **2022** werd hiervan gebruik gemaakt voor 427 opleidingen binnen focusgebied 2A, 57 binnen focusgebied 2B en 268 binnen prioriteit 4. In totaal werd er in de periode **2020-2022** zo'n 1,66 miljoen euro uitgegeven aan 2.319 online opleidingen voor 91.693 deelnemers.

1.2.1.2 Demonstratieprojecten

In **2022** ontvingen 7 demoprojecten de laatste subsidieschijf. Het gaat om 1 project binnen focusgebied 2A, 5 projecten binnen prioriteit 4 en 1 project binnen focusgebied 5B. Samen kregen ze iets minder dan 690.000 euro steun. Verder werd er ook een nieuwe oproep voor het indienen van projectvoorstellen georganiseerd, waarbij achtprojecten werden geselecteerd. De geselecteerde projecten moesten kaderen binnen één van de volgende thema's:

- Waterkwaliteit
- Mentale weerbaarheid
- Toekomst in de veehouderij

In **2014-2022** ontvingen dus 61 demoprojecten de laatste subsidieschijf. Het gaat om 26 projecten binnen focusgebied 2A, 29 binnen prioriteit 4 en 6 onder focusgebied 5B.

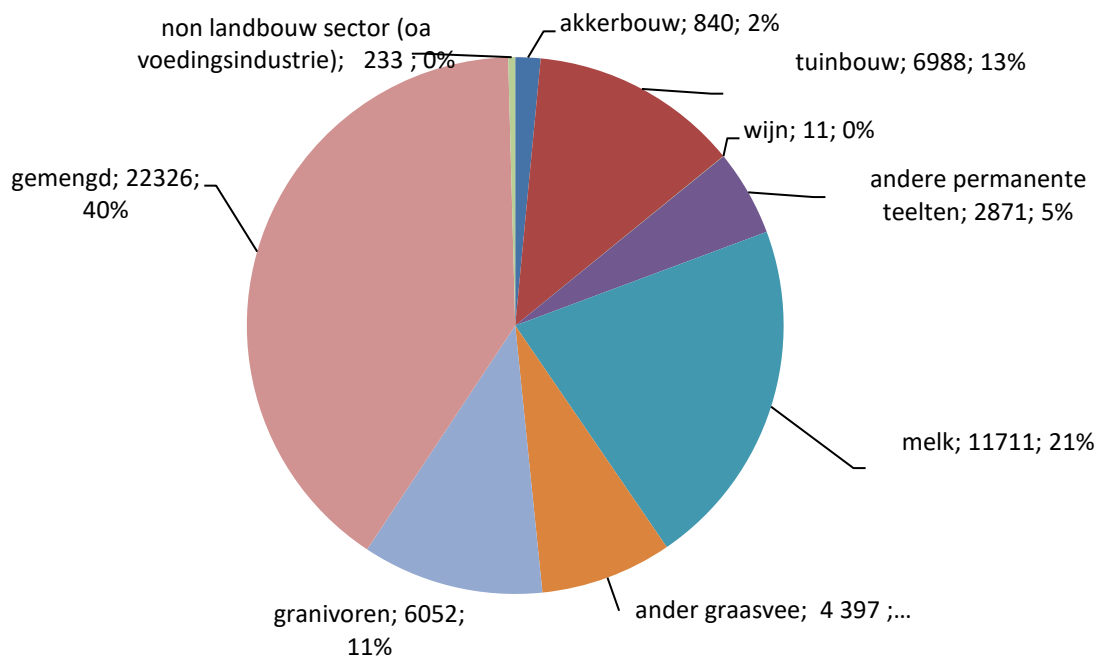

Bij 55,7% van de 2.637 gesteunde bedrijven werd het project ingediend door een natuurlijk persoon. Daarvan was 7,1% een vrouw en 37,5% jonger dan 40 jaar.

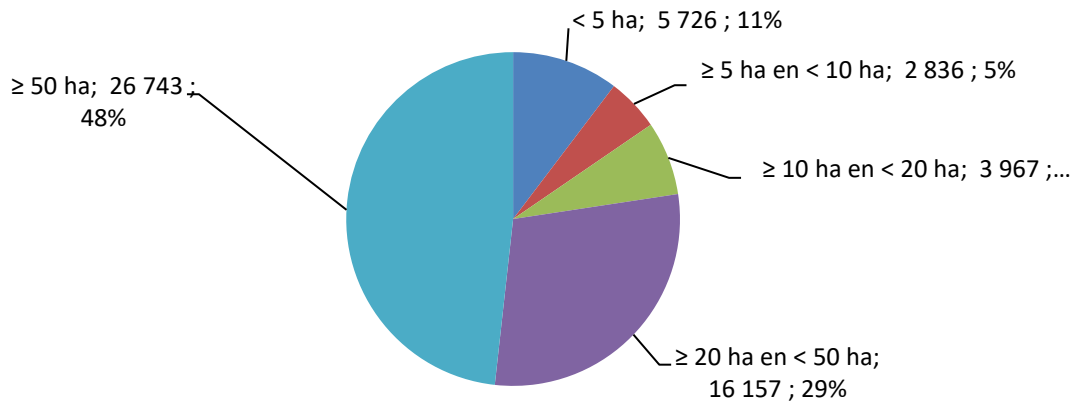
50,9% van de 9.030 uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 19,4% op een melkveebedrijf, 11,3% op een bedrijf met hokdieren (granivoren) en 7,5% op een tuinbouwbedrijf. 53,4% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd door een bedrijf groter dan 50 hectare.

Voor 55.429 projecten van 21.810 bedrijven werd in **2014-2022** de laatste schijf investeringssteun uitbetaald, waarvan 77,7% binnen focusgebied 2A, 12,7% binnen focusgebied 5B en 9,7% binnen focusgebied 5D. 40,3% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 21,1% op een melkveebedrijf en 12,6% op een tuinbouwbedrijf (Figuur 1). 48,2% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een bedrijf groter dan 50 hectare en 29,1% op een bedrijf tussen 20 en 50 hectare (Figuur 2).

Door de **coronacrisis** is de interesse van de consument in korte keten toegenomen en speelt de digitalisering een steeds belangrijkere rol in de vermarkting. Om hierop beter te kunnen inspelen werd de maatregel in 2020 uitgebreid met de mogelijkheid tot steun voor verwerving of ontwikkeling van computersoftware voor de korte keten. Er zijn echter nog geen projecten afgerond binnen dit thema.

Figuur 1: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de verschillende bedrijfstypes (2014-2022)

Figuur 2: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2022)

1.2.3.2 Projectsteun voor innovaties in de landbouw

In 2022 ontvingen 29 projecten een laatste betaling. In de periode 2014-2022 zijn 67 volledige projecten van 57 landbouwbedrijven uitbetaald.

Er werd in 2022 bijna 1,6 miljoen euro vastgelegd voor nieuwe projecten binnen deze maatregel.

1.2.3.3 Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten

Voor deze maatregel werden in 2019 voor de eerste keer eindbetalingen uitgevoerd. In 2022 ontvingen 5 projecten een laatste betaling. In totaal ontvingen deze projecten zo'n 1,25 miljoen euro steun.

In de periode 2014-2022 werden er 24 projecten afgerond voor een totaal steunbedrag van bijna 5,4 miljoen euro.

1.2.3.4 Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf

De maatregel ging in 2016 van start. In 2022 werd een eindbetaling uitgevoerd voor 39 projecten.

In de periode 2016-2022 werden 75 projecten uitgevoerd voor een totaal steunbedrag van bijna 120.000 euro. De investeringen vonden voornamelijk plaats bij bedrijven met andere permanente teelten, gemengde

bedrijven en tuinbouwbedrijven. 27% van deze projecten werd uitgevoerd op een bedrijf kleiner dan 5 hectare en 25% op een bedrijf tussen 20 hectare en 50 hectare.

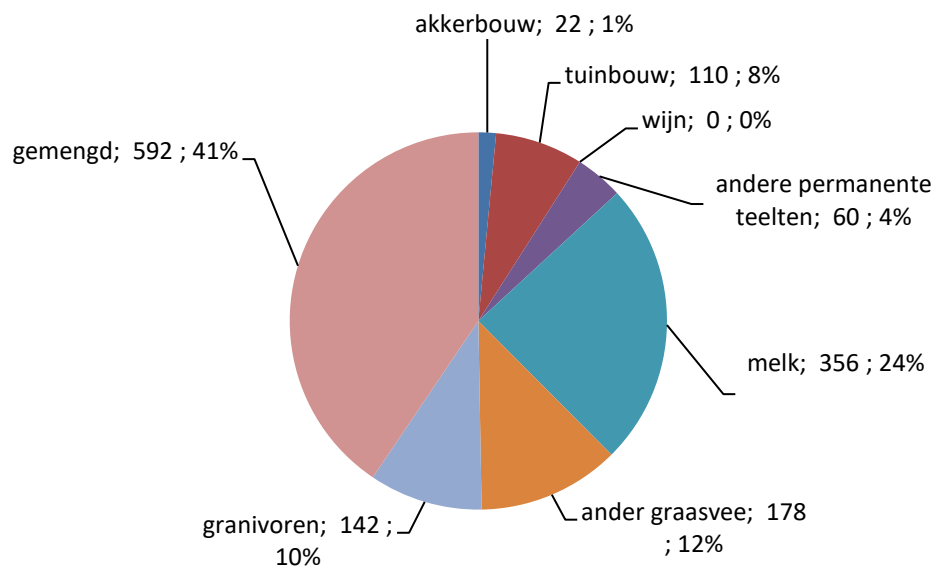
1.2.4 Ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen (maatregel 6)

1.2.4.1 Overnamesteun voor jonge landbouwers

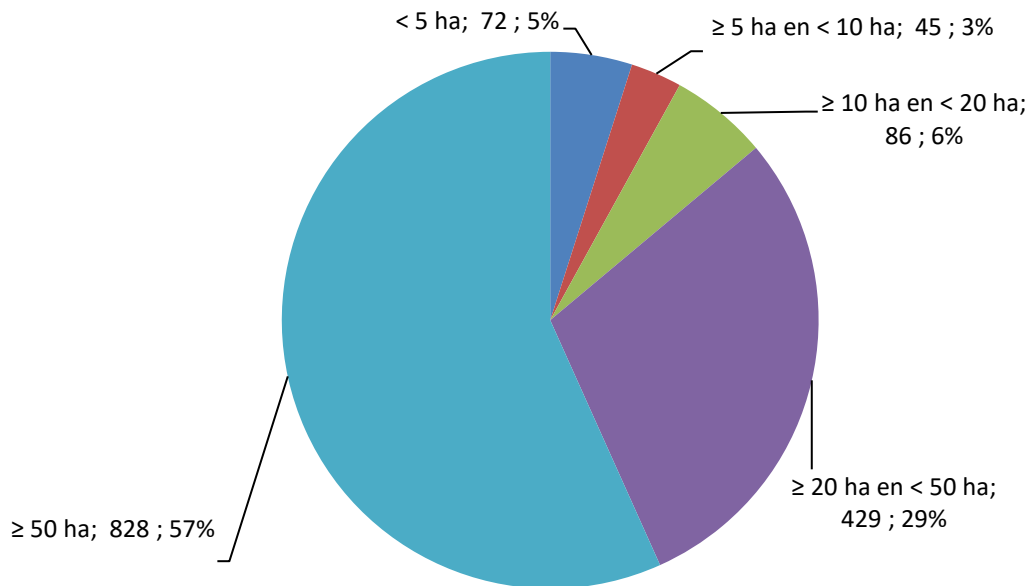
Voor 97 dossiers werd in 2022 de laatste schijf overnamesteun uitbetaald. Samen zijn deze dossiers goed voor iets meer dan 5 miljoen euro overheidssteun. 27,8% van de gesteunde landbouwers was een vrouw.

De meeste dossiers hadden betrekking op gemengde bedrijven (44,3%), melkbedrijven (19,6%) en tuinbouwbedrijven (14,4%). 52,6% van de dossiers betrof een bedrijf groter dan 50 hectare en 29,9% ging over een bedrijf tussen 20 en 50 hectare.

Voor 1.460 dossiers werd in 2014-2022 de laatste schijf overnamesteun uitbetaald. De meeste dossiers hadden betrekking op gemengde (40,5%) en melkveebedrijven (24,4%) (Figuur 3). Daarnaast ook op bedrijven groter dan 50 hectare (56,7%) en tussen 20 en 50 hectare grootte (29,4%) (Figuur 4).

Figuur 3: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over de verschillende bedrijfstypes (2014-2022)

Figuur 4: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers MO6 overnamesteun voor jonge landbouwers over vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2022)

1.2.4.2 **Aanloopsteun voor ontwikkeling van kleine landbouwondernemingen**

De maatregel is opgestart in 2016. In 2022 werd het eerste dossier uitbetaald. Dit project ontving 11.000 euro steun.

1.2.5 **Basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (maatregel 7)**

1.2.5.1 **Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen (OKW investeringen)**

In 2022 ontvingen zeven projecten de laatste schijf overheidssubsidie. De totale overheidsuitgaven voor deze projecten bedroegen bijna 600.000 euro. In totaal kunnen 26.871 personen genieten van de verbeterde voorzieningen dankzij de gesteunde investeringen.

In de periode 2014-2022 werden er 61 projecten afgerond, waarmee bijna 1,75 miljoen personen werden bereikt, voor een totale overheidsuitgave van ongeveer 6,5 miljoen euro.

Voorbeeldproject: Project toekomstplan 2020 Strijland

Naar aanleiding van de beleidsnota's van het Vlaamse gewest zijn reeds, door de Gemeente Gooik en de pastorale federatie Gooik-Pepingen de nodige stappen genomen die een herbestemming van het kerkelijk en parochiaal patrimonium toelaten. Sinds 2000 heeft de leefgemeenschap Strijland geen pastoor meer en behoort nu mee tot de federatie. Hierdoor werd de gemeenschappelijke zorg van ons patrimonium overgedragen aan vrijwilligers. Het patrimonium werd beheerd door verschillende besturen. Er was dus nood aan een overkoepelend orgaan. Daarom werd een stuurgroep opgericht met vertegenwoordigers van de kerkraad, het zaalcomité en de vzw Jeugdheem Strijland. Het 'Toekomstplan 2020 Strijland' heeft betrekking op de kerk, de parking en omliggende terreinen en de zalen 'Edele Brabant'. In dit project wordt er alleen gefocust op de zalen 'Edele Brabant'.

Met het renoveren van de parochiezaal wil de promotor:

- De infrastructuur van de zalen verbouwen/verbeteren opdat deze actief zouden bijdragen tot het behoud en de ontwikkeling van het Strijlandse gemeenschapsleven.
- De verenigingen de kans geven om samen te komen, te vergaderen, cursussen op te zetten, opdat het dynamisch gemeenschapsleven wordt aangewakkerd en verder ontwikkeld.
- De bestaande gebouwen innoveren naar een modern concept en toegankelijk maken voor iedereen, ook voor mindervaliden.
- De bestaande gebouwen energiezuiniger, onderhoudsvriendelijker, veiliger en milieuvriendelijker maken conform de normen.
- De buitenstructuur van de gebouwen aanpassen en verfraaien met aandacht voor de omgeving en de toekomstplannen om het Cultuur Centrum te zijn van de Gemeente Gooik

1.2.5.2 Inrichting in functie van Natura 2000

Deze maatregel is opgedeeld in 4 submaatregelen.

- *Natuurinrichting*

De eerste oproep voor de submaatregel natuurinrichting werd in 2017 georganiseerd, waarbij vier projecten goedkeuring kregen. Bij de tweede oproep in 2018 werd één nieuw project goedgekeurd. In 2022 werden de eerste drie projecten afgerond, goed voor bijna 2 miljoen euro steun. Hierbij werden zo'n 48.000 personen bereikt.

- *Natuurprojectovereenkomst*

De submaatregel natuurprojectovereenkomst ging in 2016 van start. In 2016-2017 werden twee projecten uitbetaald, goed voor 103.139 euro overheidssteun. In 2022 is er een bijkomend project afgerond.

1.2.7 Oprichting van producentengroeperingen en –organisaties (maatregel 9)

Deze maatregel is in 2016 van start gegaan met een eerste oproep, waarna dossiers van vier PO's zijn goedgekeurd in drie verschillende sectoren: varkensvlees, zuivel en eieren. In een tweede oproep in 2019 werden drie bijkomende PO's goedgekeurd, alle drie maken zij deel uit van de rundveesector. In 2022 ontvingen vier van de zeven PO's, waarvan in totaal 343 bedrijven deel uitmaken, samen 121.800 euro overheidssteun. In 2022 werd er geen nieuwe oproep gelanceerd.

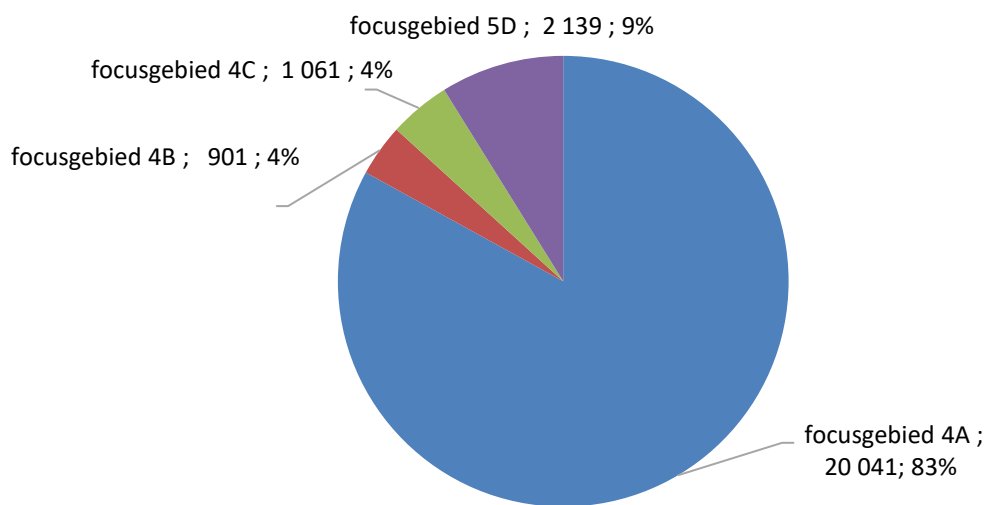
1.2.8 Agromilieu (maatregel 10)

In 2022 is er ongeveer 26,1 miljoen euro uitbetaald aan agromilieuklimaatcontracten. Daarvan was 18,6 miljoen euro voor contracten onder prioriteit 4 en 7,4 miljoen euro voor contracten onder focusgebied 5D.

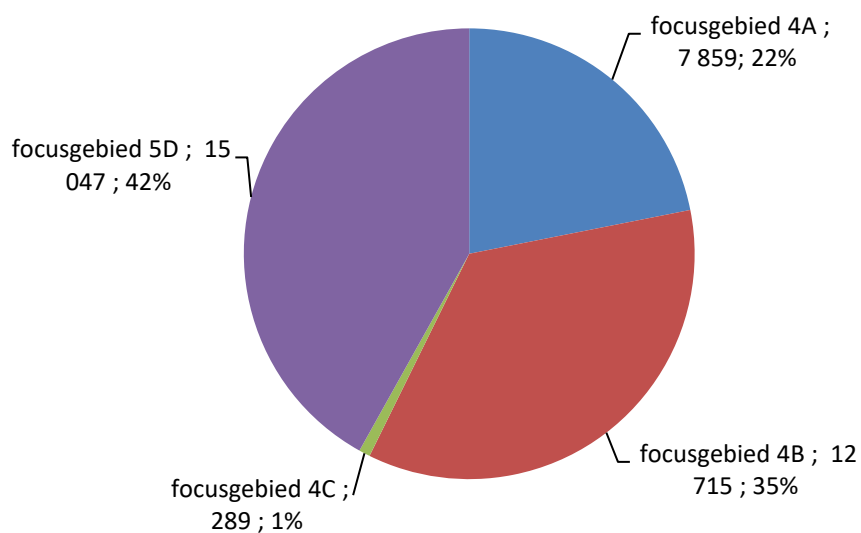
In totaal zijn er 26.522 contracten (24.338 binnen prioriteit 4 en 2.184 binnen focusgebied 5D) uitbetaald (Figuur 5), goed voor een totaal uitbetaald areaal van 37.142 hectare (waarvan 20.204 hectare onder prioriteit 4 en 16.938 hectare onder focusgebied 5D) (Figuur 6). De evolutie van het uitbetaalde areaal per type agromilieuklimaatmaatregel is weergegeven in Tabel 2. In deze tabel zijn zowel de PDPO II- als de PDPO III-contracten opgenomen.

Tabel 2 Uitbetaald areaal M10 per type agromilieuklimaatmaatregel, inclusief lasten uit verleden (ha) (2015-2022)

Uitbetalingsjaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Soortenbescherming	711	1 642	2 019	2 685	3 215	4 201	4 829	4 668
erosiebestrijding	1 889	2 836	2 001	1 253	269	289	300	290
kleine landschapselementen	/	156	144	125	113	116	111	96
botanisch beheer	/	88	215	342	449	538	592	579
perceelsranden	1 162	1 422	1 737	2 093	2 347	3 003	3 790	3 706
waterkwaliteit	16 956	16 142	3 496	4 203	3 528	3 462	3 403	3 178
fosfaatuitmijning	0	0	0	0	0	0	0	0
verminderde bemesting	0	0	0	0	0	0	0	0
vlinderbloemigen	/	5 424	8 394	10 526	12 570	14 871	16 722	16 789
mechanische onkruidbestrijding	/	1 925	1 697	1 684	1 627	1 651	1 400	1 348
verwarringstechniek	8 067	7 781	7 629	7 761	7 749	7 602	6 441	6 339
behoud lokale veerassen	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
teelt van vlas en hennep	0	144	151	150	164	176	154	149
hoogstambomen (uitdovend)	171	258	146	71	0	0	0	0
sierteelt (uitdovend)	1 210	1 171	403	145	0	0	0	0
totaal	30 166	38 990	28 031	31 036	32 030	35 909	37 742	37 142

Figuur 5: Aantal uitbetaalde contracten M10 per focusgebied, inclusief lasten uit verleden (2022)

Figuur 6: Uitbetaald areaal M10 per focusgebied (ha; procentuele verdeling), inclusief lasten uit verleden (2022)

1.2.9 Biologische landbouw (maatregel 11)

In 2022 is iets meer dan 1,8 miljoen euro uitbetaald aan 726 bedrijven, voor een totaal areaal van 8.349 hectare. Daarvan is 1.897 hectare in omschakeling en op 6.452 hectare werd de voortzetting van biolandbouw gesteund.

1.2.10 Samenwerking (maatregel 16)

1.2.10.1 Steun voor de oprichting en werking van EIP-operationele groepen

In 2022 werden er zeven projecten volledig uitbetaald waarvan twee projecten binnen focusgebied 2A, drie binnen prioriteit 4 en twee binnen focusgebied 5B. In totaal ontvingen deze projecten bijna 200.000 euro steun. In de ganse periode 2014-2022 werden er 18 projecten volledig uitbetaald. Bij deze 18 EIP operationele groepen zijn 43 onderzoeksinstellingen, 81 landbouwers, 11 KMO's, 8 adviesdiensten en 16 andere partners zoals publieke instellingen rechtstreeks betrokken.

In 2022 werd een nieuwe oproep georganiseerd, waarbij 12 operationele groepen werden geselecteerd voor financiering binnen PDPO III.

In totaal zijn er deze programmaperiode al 75 operationele groepen geselecteerd.

Voorbeeldproject: AWAIR – AfvalWater voor Irrigatie

De afgelopen jaren kampten veel land- en tuinbouwbedrijven met een groot watertekort door aanhoudende droogte. Wanneer geen water meer opgepompt mag worden uit waterlopen en regenwatervoorraden uitgeput geraken, is dat een ernstige bedreiging voor de oogst. Dat terwijl rioolwaterzuiveringsinstallaties gezuiverd afvalwater in de beek lozen. Op sommige plaatsen is dat nodig om het ecologische evenwicht in de waterloop te bewaren. Op andere plaatsen kan minstens een deel van het effluent hergebruikt worden. AWAIR is een samenwerking tussen tuinbouwers, een waterzuiveringsbedrijf en een centrum voor praktijkonderzoek. Het project resulteerde in oplossingen om het gezuiverd afvalwater als alternatieve waterbron voor irrigatie van groenten te gebruiken. Naast de beschikbaarheid van het water focuste dit onderzoek op verschillende technieken om het effluent op het juiste kwaliteitsniveau te brengen. Over een periode van twee jaar (2019-2021) werden drie gebiedsstudies opgezet op drie verschillende locaties, telkens met andere scenario's en andere groentesoorten. Daarnaast werd in een haalbaarheidsanalyse nagegaan welke kosten er verbonden zijn aan een structureel hergebruik in de landbouwsector.

Voorbeeldproject: Samen+Werken aan het landschap van Rodeland

Binnen het Rodelandproject (<https://www.rodeland.be/>) zijn er in overleg met de betrokken actoren al verschillende actiepunten opgesteld waarrond we de komende jaren willen werken. Binnen dit project zijn er echter geen middelen beschikbaar om intensief op het terrein acties op te zetten met de lokale landbouwers. Door middel van de steun via de PDPO-maatregel OKW samenwerking willen we in dit project samen met de lokale landbouwers werken rond bodemkwaliteit, bloemenranden en kleine landschapselementen.

We gaan de al aanwezige kennis bij de partners verspreiden onder de landbouwers via artikels, demodagen, ... In een latere fase willen we met de geïnteresseerde landbouwers een advies op maat van het bedrijf opstellen. Na overleg met de landbouwers zullen we ook concrete maatregelen gaan toepassen zodat we ook op bedrijfsniveau onze maatregelen kunnen demonstreren en zo meerdere landbouwers kunnen overtuigen. Er is daarbij ook aandacht voor nieuwe technieken en innoverende maatregelen. Op deze manier willen we werken aan een duurzaam, biodivers en klimaatrobuust platteland.

Het project heeft als doelstellingen:

- Draagvlak creëren bij landbouwers voor drie types maatregelen
- Het toepassen van de maatregelen van elk werkpakket op het veld
- Een netwerk van geëngageerde lokale landbouwers uitbouwen

1.2.11 Risicobeheer (maatregel 17)

Maatregel 17 wordt volledig buiten PDPO geïmplementeerd en zal met Vlaamse middelen worden uitgevoerd.

1.2.12 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader (maatregel 19)

LEADER is opgedeeld in vier submaatregelen.

- *Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën*

De oprichting van de Plaatselijke Groepen (PG's) en de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategieën (LOS) gebeurde in 2015. Er zijn 12 PG's aangeduid, die samen een gebied bestrijken met een populatie van 2.146.307 inwoners. Voor de opmaak van deze LOS werd sinds 2016 niets meer uitbetaald.

- *Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën*

Er zijn 50 projecten afgerond in **2022**, voor een totaal subsidiebedrag van zo'n 2,1 miljoen euro. Vijftien afgewerkte projecten droegen bij aan kennisoverdracht en innovatie (focusgebied 1C), en bereikten met de georganiseerde opleidingen 2.067 deelnemers. Zes projecten met een totaal areaal van 1.685 ha droegen bij aan prioriteit 4 en vielen respectievelijk onder de thema's open ruimte vrijwaren en ontwikkelen en bodem- en waterbeheer. De 29 andere projecten kaderden in de thema's streekidentiteit, leefbare dorpen en armoede en kwetsbaarheid en droegen daarmee bij aan focusgebied 6A. In 2022 werd er 5,9 miljoen euro aan middelen vastgelegd. Van **2016 tot en met 2022** werden 299 projecten afgerond.

- *Samenwerkingsprojecten*

In **2022** werd er één interterritoriaal samenwerkingsproject afgewerkt met een totale overheidsuitgave van 43.248 euro. Er werden in 2022 geen middelen vastgelegd.

- *Werking plaatselijke groepen*

Voor de werking van de PG's (Plaatselijke Groepen) wordt de steun doorlopend uitbetaald tijdens de programmaperiode. Dit moet gerapporteerd worden bij het einde van de programmaperiode.

Voorbeeldproject: Dorpsboerderij

Nest is een dorpsboerderijtje in West-Vlaanderen. Hier valt vanalles te beleven. Tijdens schoolvakanties is het domein opengesteld voor iedereen om in de landelijke omgeving te genieten van de boerderijdieren, kindjes klauteren op de natuurlijke speelzone terwijl volwassenen genieten van streekproducten in de cafetaria. Tijdens niet-schoolvakanties worden originele, educatieve workshops voor verschillende doelgroepen georganiseerd. en voor wie niet naar de boerderij kan komen, komt de mobiele boerderij naar hen toe. Als dat allemaal is opgestart zijn er nog 101 leuke ideeën om onze boerderij nog beter, leuker, sterker, educatiever te maken. We staan te popelen om eraan te beginnen.

Het project heeft de volgende doelstellingen:

- Creatie van een landelijke recreatie – en ontmoetingsplaats, toegankelijk voor iedereen van Schuiferskapelle/Tielt en omgeving
- De streekeigen identiteit in de verf zetten door de verkoop van streekeigen producten in de cafetaria
- Aanbieden van workshops met thema 'landbouw, milieu en biodiversiteit' voor verschillende doelgroepen: kleuter, lagere school en volwassenen
- Sensibilisatie rond landbouw, landschap, milieu en klimaat
- Landbouw – en plattelandsgevoel voor iedereen toegankelijk maken door middel van een mobiele boerderij.

1.3.2 Vlaams Ruraal Netwerk

In de uitvoering van het PDPO III heeft het Vlaams Ruraal Netwerk (zie ook hoofdstuk 4) als taak om de bij plattelandsontwikkeling betrokken organisaties en overheidsdiensten bijeen te brengen en dit overkoepelend over de verschillende maatregelen.

De volgende taken staan hierbij centraal:

- het doorstromen van goede praktijken en projectvoorbeelden faciliteren
- thematische en analytische uitwisselingen tussen belanghebbenden in de plattelandsontwikkeling faciliteren, inclusief het delen en verspreiden van resultaten
- training- en netwerkactiviteiten voor Plaatselijke Groepen verstrekken en/of faciliteren (in het bijzonder rond interterritoriale en transnationale samenwerking, onderlinge samenwerking en andere samenwerkingsvormen)
- netwerkmomenten rond advies en innovatie verzorgen en/of faciliteren, o.a. in samenwerking met het Vlaams EIP-netwerk;
- van bevindingen inzake monitoring en evaluatie van PDPO II en III delen en verspreiden
- de algemene communicatie rond PDPO voeren, in overleg met de beheerautoriteit en uitgewerkt via een communicatieplan, incl. communicatie naar een breed publiek
- actief bijdragen aan de werking van het European Network for Rural Development.

De uitgaven van het Vlaams Ruraal Netwerk kaderen binnen de uitvoering van deze taken. Ook personeelskosten vallen hieronder.

Tabel 3: Overzicht uitgaven technische bijstand PDPO III (2022)

	ELFPO (euro)	Vlaams Gewest (euro)	Totale overheidssteun (euro)
Algemene technische bijstand			
1.1 voorbereiding	11.699	11.699	23.398
1.2 beheer	133.926	133.926	267.852
1.3 toezicht	0	0	0
1.4 monitoring en evaluatie	150.086	150.086	300.172
1.5 voorlichting en communicatie	0	0	0
1.6 controle en audit	0	0	0
Totaal algemene technische bijstand	295.711	295.711	591.422
Ruraal netwerk			
2.1 beheer	5.438	5.438	10.876
2.2 uitvoering actieplan	160.880	160.880	321.761
Totaal ruraal netwerk	166.319	166.318	332.637
ALGEMEEN TOTAAL	462.030	462.029	924.059

2 PROGRAMMABEHEER

2.1 TOEZICHT

Het Toezichtcomité PDPO III is in 2022 twee keer schriftelijk geraadpleegd:

- 24 mei (schriftelijk): goedkeuring van het PDPO III-jaarverslag 2021, evaluatieplan 2022 en de voorlichtings- en publiciteitsstrategie voor PDPO III 2022
- 8 december (schriftelijk): toelichting wijzigingen aan PDPO III in het kader van financiële verschuivingen en aanpassingen voor technische bijstand

2.2 BEHEER

Op regelmatige tijdstippen komt het Uitvoeringscomité PDPO III samen. Hierin zetelen de beheerautoriteit (Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid of CCEP), alle betrokken beheersdiensten, het Betaalorgaan, de interne audit en het Vlaams Ruraal Netwerk.

De vergaderingen van 2022 vonden plaats op 20 januari, 10 februari (schriftelijk), 23 maart, 21 april, 19 mei, 23 juni, 15 september, 20 oktober (schriftelijk), 23 november en 19 december.

Vaste onderwerpen op de agenda zijn:

- Financiële voortgang PDPO III
- Meldingen van het Betaalorgaan & Interne audit
- Mededelingen vanuit CCEP (onder andere verslaggeving Rural Development Committee)
- Monitoring en evaluatie
- Vlaams Ruraal Netwerk

Deze agenda wordt aangevuld met onderwerpen die op dat moment actueel zijn of bijzondere aandacht vragen, zoals de controlestatistieken, de beheerverklaring, de voorbereiding van het nieuwe GLB strategisch plan, enz.

Het Uitvoeringscomité heeft via een gedeeld elektronisch platform toegang tot alle relevante documenten.

Naast het Uitvoeringscomité komt indien nodig ook de Werkgroep niet-GBCS samen. Hierin worden de Europese verplichtingen voor de niet-areaalgebonden maatregelen aan de beheersdiensten toegelicht en worden praktische richtlijnen voor de rapportering van de controledata en de controlestatistieken besproken. In 2022 is de werkgroep één keer samengekomen op 17 mei in het kader van de communicatieverplichtingen.

De beheerautoriteit initieert deze opdrachten en verspreidt aandachtspunten en documenten van de Commissie die relevant zijn. De Interne Audit monitort op regelmatige tijdstippen de kwantiteit van de

uitgevoerde controles en koppelt hierover terug tijdens het Uitvoeringscomité. Dit is complementair aan de kwalitatieve audits die de Interne Audit uitvoert bij alle PDPO III-maatregelen.

2.3 PROGRAMMAWIJZIGINGEN

Het programma werd in 2022 één keer gewijzigd:

- De wijziging verliep via een besluit conform art. 11, a), i), van Verordening (EU) nr. 1305/2013. Er werden enkele financiële verschuivingen doorgevoerd. Dit had een impact op het financieringsplan (hoofdstuk 10) en bijgevolg ook op de indicatoren (hoofdstuk 11) en het prestatiekader (hoofdstuk 7). De financiële verschuivingen vonden plaats bij maatregelen M01, M02, M04, M06, M07, M16 en M20. Daarnaast werd ook hoofdstuk 15 over de middelen van de technische bijstand aangepast naar aanleiding van de voorbereiding van de nieuwe programmaperiode.

De programmawijziging werd officieel ingediend bij de Europese Commissie op 19 december 2022 en via een uitvoeringsbesluit goedgekeurd op 17 februari 2023.

////////////////////////////////////

3 UITVOERING VAN HET EVALUATIEPLAN

De evaluatie van het PDPO III verloopt volgens het vooraf opgestelde evaluatieplan.

3.1 UITGEVOERDE EVALUATIES 2020

3.1.1 Vlaams Ruraal Netwerk. Interne evaluatie. Werkjaar 2021

In de [evaluatie](#) wordt een overzicht gegeven van de (digitale) realisaties in 2022. De overkoepelende thema's organisatie, communicatie en transnationale ondersteuning vormen hierbij de rode draad. Tot slot wordt er aandacht besteed aan de realisaties van het Vlaams EIP-netwerk in 2021 en worden er aandachtspunten voor de toekomst besproken. Werkpunten die uit deze evaluatie voortvloeien, worden meegenomen naar werkingsjaar 2023.

3.1.2 Programma voor plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2014 – 2020 (PDPO III) – Jaarverslag 2019

Dit is het [zevende uitvoeringsverslag over het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III](#). In de periode 2014-2021 heeft het Vlaamse programma voor plattelandsontwikkeling PDPO III (2014-2021) al meer dan 450 miljoen euro steun uitgekeerd. Ongeveer de helft komt van het EU-budget, de andere helft van Vlaanderen. Het merendeel van het geld ging naar investeringssteun, agromilieu-klimaatmaatregelen en beheerovereenkomsten. Daarna volgen steun voor opleidingen, overnamesteun voor jonge landbouwers en de LEADER-projecten op het platteland. Met deze en andere maatregelen zet het PDPO III onder meer in op innovatie, duurzaamheid en het verhogen van de weerbaarheid van de landbouwsector.

3.1.3 Eindevaluatie biodiversiteitsmeetnetten

De algemene doelstelling van dit [project](#) is om te achterhalen in welke mate beheerovereenkomsten (i.e. gemengde grasstroken, gemengde grasstroken plus en faunavoedselgewassen) geschikt en veilig broedhabitat creëren voor akkervogels en bijdragen aan voedselvoorziening tijdens het broedseizoen.

Onderstaande onderzoeksvragen staan hierbij voorop:

- Welke akkervogelsoorten maken gebruik van de bovenvermelde beheerovereenkomsten als broedhabitat of foerageerlocatie?
- Welke invloed hebben deze beheerovereenkomsten op insectendiversiteit en abundantie?
- Welke invloed heeft het landschap op de effectiviteit van beheerovereenkomsten?

3.1.4 Impactstudie LEADER – Provincie Antwerpen

De evaluatie omvat een impactmeting van het gebiedsgerichte luik van PDPO III dat provinciaal beheerd wordt. In de Provincie Antwerpen gaat het hier om drie delen: LEADER (gefinancierd door ELFPO,

FIGUREN

Figuur 1: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de verschillende bedrijfstypes (2014-2022)	12
Figuur 2: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2022).....	13
Figuur 3: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over de verschillende bedrijfstypes (2014-2022)	14
Figuur 4: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2022).....	15
Figuur 5: Aantal uitbetaalde contracten M10 per focusgebied, inclusief lasten uit verleden (2022).....	19
Figuur 6: Uitbetaald areaal M10 per focusgebied (ha; procentuele verdeling), inclusief lasten uit verleden (2022)	19

TABELLEN

Tabel 1 Totale overheidsuitgaven en ELFPO-uitgaven per maatregel, per focusgebied (2014-2022) (totale overheidsuitgaven = Vlaamse PDPO III-middelen + reguliere ELFPO-cofinanciering + top-ups + overgehevelde pijler 1-middelen) (ELFPO-uitgaven = reguliere ELFPO-middelen + overgehevelde pijler 1-middelen) 8
Tabel 2 Uitbetaald areaal M10 per type agromilieu-klimaatmaatregel, inclusief lasten uit verleden (ha) (2015-2022).....18
Tabel 3: Overzicht uitgaven technische bijstand PDPO III (2022).....25

////////////////////////////////////

AFKORTINGEN

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
CCEP	coördinerende cel Europees plattelandsbeleid
EIP	Europees innovatie partnerschap
ELFPO	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
GBCS	geïntegreerd beheer- en controlesysteem
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
LEADER	liaison entre actions de développement de l'économie rurale
LOS	lokale ontwikkelingsstrategie
OKW	omgevingskwaliteit
PDPO	Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling
PG	plaatselijke groep
PO	producentenorganisatie
POP	plattelandsontwikkelingsprogramma
UC	uitvoeringscomité
VRN	Vlaams Ruraal Netwerk
VTE	voltijdsequivalent

BIJLAGEN

Bijlage 1 - PRIORITEITEN EN FOCUSGEBIEDEN PLATTELANDSONTWIKKELINGSPROGRAMMA'S 2014-2020 (VERORDENING (EU) NR 1305/2013)

Prioriteit 1: bevordering van de kennisoverdracht en innovatie in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 1a: het stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden;
- Focusgebied 1b: het verstevigen van de banden tussen de landbouw, de voedselproductie en de bosbouwsector, en onderzoek en innovatie, mede met het oog op een beter milieubeheer en betere milieuprestaties;
- Focusgebied 1c: het stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector;

Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 2a: het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten;
- Focusgebied 2b: het faciliteren van de instap van goedgeschoolde landbouwers in de landbouwsector, en in het bijzonder van de generatiewissel;

Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 3a: het verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties;
- Focusgebied 3b: het steunen van risicopreventie en -beheer op het niveau van het landbouwbedrijf;

Prioriteit 4: herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen die verbonden zijn met de landbouw en de bosbouw, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 4a: het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen;

- Focusgebied 4b: het verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen;
- Focusgebied 4c: het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer;

Prioriteit 5: bevordering van het efficiënte gebruik van hulpbronnen en steun voor de omslag naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voedings- en de bosbouwsector, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 5a: het bevorderen van een efficiënter watergebruik door de landbouwsector;
- Focusgebied 5b: het bevorderen van een efficiënter energiegebruik in de landbouw- en de voedselverwerkingssector;
- Focusgebied 5c: het faciliteren van de levering en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, van bijproducten, en afvalmateriaal en van residuen en andere non-food-grondstoffen ten bate van de bio-economie;
- Focusgebied 5d: het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw;
- Focusgebied 5e: het bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector;

Prioriteit 6: bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 6a: het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid;
- Focusgebied 6b: het stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden;
- Focusgebied 6c: het verbeteren van de toegankelijkheid, het gebruik en de kwaliteit van informatie- en communicatietechnologieën (ICT) in plattelandsgebieden.